

[Avaleht](#) > ... > [Teie Õigused](#) > [Kuriteoohvrid](#) > [Ohvrite Õigused Riigiti](#) > 2 - Kuriteost teatamine ja minu õigused uurimisevõi kohtumenetluse ajal

2 - Kuriteost teatamine ja minu õigused uurimisevõi kohtumenetluse ajal

Kuidas ma pean kuriteost teatama?

Kui te olete langenud kuriteo ohvriks, võite sellest teatada järgmistele isikutele või järgmistes kohtades:

- iga politseijaoskond või politseiametnik;
- iga prokurör;
- iga esimese astme kohus.

Avalduse võib esitada kirjalikult või suuliselt. Suulise avalduse korral registreerib avalduse saanud ametiasutus selle kirjalikult. Taotluse korral võite saada oma avalduse kohta kirjaliku kinnituse. Avalduse võib esitada ka keegi teine teie nimel. See isik ei vaja selleks eraldi volikirja.

Enamikus liidumaadest (*Länder*) pakub politsei ka võimalust teatada kuriteost veebis, kasutades selleks nn veebipolitseijaoskonda (*Internetwache* või *Onlinewache*).

Kui te esitate oma avalduse, peaksite märkima oma isiku- ja kontaktandmed, et saaksite edasistele küsimustele vastata ning et teid saaks kutsuda hiljem kohtusse tunnistusi andma. Kui teil on oma isikuandmete avaldamise asjus kõhklusi, näiteks kui tunnete end ohustatuna, siis teavitage teate saanud ametiasutust sellest võimalikult kiiresti. Siis saab ametiasutus uurida, kas teiega saaks vajaduse korral võtta ühendust muul viisil, näiteks advokaadi või ohvriabikeskuse kaudu.

Tähtis on lisada avaldusse kogu teave kahtlusalus(t)e ja kuriteo kohta, et politsei ja prokurör saaksid teie avaldust kinnitada ja eeluurimist alustada.

Põhimõtteliselt ei ole kuriteost teatamiseks konkreetset ajapiirangut. Mõne õigusrikkumise, näiteks laimamise ja omandi rikkumise korral saab süüdistuse esitada ainult juhul, kui olete kolme kuu jooksul alates õigusrikkumisest ja -rikkujast teada saamisest esitanud esimese astme kohtule, prokurörile või politseile kirjaliku avalduse kriminaalasja algatamiseks. Tuvastamiseks peavad õigusrikkujad olema lihtsalt individuaalselt eristatavad. Nende nimesid ei ole vaja teada. Kui te kuriteost teatate, teavitatakse teid sellest, kas on vaja esitada ka avaldus kriminaalasja algatamiseks. Palume tähele panna, et õigusrikkumised võivad aeguda ning nende kohta ei saa enam süüdistust esitada. Õigusrikkumine aegub aga harilikult alles mitme aasta möödudes ning aegumistähtaeg erineb sõltuvalt õigusrikkumise liigist.

Kuidas ma oma juhtumi kohta teavet saan?

Kui te võtate päringu tegemiseks ühendust ametiasutustega, on kasulik nimetada toimiku number – nii on juhtum kergemini ja kiiremini leitav ning te võite rutem saada vastuse.

Toimiku numbriga saate ametiasutuselt, kes võttis vastu teie teate, ning tavaliselt on selleks numbriks politsei toimiku number. Toimiku numbriga saate kontrollida, mida politsei teeb, ja anda ka lisateavet. Kui juhtum antakse üle prokurörile, võite küsida politseilt või prokurörit prokuratuuri toimiku numbrit, mis erineb politsei toimiku numbrist.

Kui te toimiku numbrit ei tea, siis lisage oma päringut esitades sellele oma isikuandmed ja süüdistatava isiku nimi, kui te seda teate.

Kas mul on õigus õigusabile (uurimise või kohtumenetluse ajal)? Millistel tingimustel?

Tasuta õigusabi või menetluskuludest vabastuse saamise õigus on teil järgmistel juhtudel:

kui asjaolud näitavad, et te ei pruugi olla võimeline ülekuulamise ajal oma õigusi kasutama, võib teid ülekuulamise ajal abistada riigi kulul tunnistaja nõustajana tegutsev advokaat;

kui teil on õigus osaleda kõrvalsüüdistajana (*Nebenkläger/-in*), võib mõnel juhul, eelkõige raskete vägivalla- või seksuaalkuritegude korral teid riigi kulul abistada advokaat isegi enne riikliku süüdistuse esitamist. Kui tingimused advokaadi määramiseks ei ole täidetud, on teil kui kõrvalsüüdistajal õigus menetluskuludest vabastamisele ning te võite seda taotleda, kui teie finantsolukord ei võimalda teil menetluskulusid katta ega ise oma huve kaitsta või teilt ei saa seda põhjendatult oodata;

selliste õigusrikkumiste korral, mille eest on kombeks esitada erasüüdistus ja millega prokurör tegeleb ametlikult ainult siis, kui see on avalikes huvides, võite juhul, kui prokurör avaliku huvi alusel süüdistust ei esita, esitada süüdistatava karistamiseks erasüüdistuse, kui süüdistatav oli süüteo toimepanemise ajal vähemalt 18 aastat vana. Sellisel juhul täidate te prokuröri ülesandeid. Erasüüdistajana võite paluda menetluskuludest vabastamist kohtult, kes teie kohtuasja üle otsustab. Menetluskulude kandmisest vabastatakse teid juhul, kui te ei suuda oma finantsolukorra tõttu menetluskulude eest tasuda ning kui menetlus on tõenäoliselt edukas.

Kas mul on õigus nõuda kulude hüvitamist (uurimises või kohtumenetluses osalemise ees)? Millistel tingimustel?

Kui te annate prokurörile või kohtus tunnistajana ütlusi, hüvitatakse teile reisikulud, väljaminekud, kaotatud aeg, rahaline kahju või saamata jäänud töötasu, kui esitate selleks taotluse kolme kuu jooksul pärast ülekuulamist. Ka politsei kutsutud isikutel võib olla õigus hüvitisele. See on määratud kindlaks iga liidumaa asjakohastes seadustes.

Kas ma võin edasi kaevata, kui juhtumi uurimine lõpetatakse enne kohtusse jõudmist?

Prokuröri otsusel menetlemine lõpetada võib olla eri põhjuseid.

Te võite sellise otsuse peale esitada kirjaliku apellatsioonkaebuse. Kui te olete teadlik lisaasjaoludest või -tõenditest, on oluline, et te need apellatsioonkaebuses esile tooksite. Kui prokurör jääb oma otsuse juurde, vaatab kohtuasja läbi peaprokurör. Teie apellatsioonkaebusele vastatakse alati kirja teel.

Kui prokurör ja peaprokurör keelduvad süüdistust esitamast, võite mõnel juhul pöörduda selles asjas pädeva liidumaa kõrgeima üldkohtu poole ning algatada süüdistuse esitamise taotlemise menetluse. Peaprokurör teavitab oma otsuses teid selgelt sellest, kas selline menetlus on teie juhtumi korral vastuvõetav. Sellisele menetlusele kohaldatakse aga ajalisi piiranguid ja rangeid vorminõudeid. Taotluse peab allkirjastama jurist ja kui menetlus ei ole edukas, kannate selle kulud ise.

Kas ma võin osaleda kohtuistungil?

Kui olete tunnistaja, piirdub teie osalemine kohtuistungil antava ütlusega. Ütluse andmise järel olete vaba ja võite kohtulikku arutelu jälgida pealtvaatajana, kuid kohtuistungist te rohkem osa võtta ei või.

Kui te osalete menetluses kõrvalsüüdistajana, on teil õigus kohtuistungil osaleda ja nagu prokurör eelkõige süütõendite kohta taotlusi teha, küsimusi esitada ja avaldusi teha. Kõrvalsüüdistajana on teil ka võimalus esineda lõppsõnavõtuga (kokkuvõtva kõnega).

Tsiviilhagejana (*Adhäsionskläger/-in*) kriminaalmenetluses võite nõuda menetluses osalevalt kurjategijalt teile tekitatud valu ja kannatuste või kahju hüvitamist. Samuti on teil tsiviilhagejana õigus osaleda kohtuistungil. Teil puuduvad aga muud menetlusõigused, mis on kõrvalsüüdistajal.

Milline on minu ametlik roll õigussüsteemis? Kas ma olen või kas ma saan valida, et ma olen: ohver, tunnistaja, tsiviilhageja või erasüüdistaja?

Enne uurimise lõpetamist on teil kriminaalmenetluses kuriteohvrina peamiselt tunnistaja staatus. Te võite alati võtta ühendust ametiasutustega, et neile lisateavet ja -tõendeid anda. Kuriteohvritel, keda kriminaalmenetluse seadustikus nimetatakse ka kannatanuteks, on tunnistajate tavaõigustega võrreldes suuremad õigused, näiteks õigus taotleda teavet selle kohta, kas kahtlusalune on vahi all, ning teatavatel tingimustel õigus tutvuda toimiku või sellest pärineva teabega (vt allpool), samuti õigus paluda, et teda abistaks või esindaks advokaat.

Kui teil on õigus osaleda kõrvalsüüdistajana, tuleb teil ise otsustada, kas tahate kohtumenetluses osaleda. Samuti on see teie otsustada, kas soovite kriminaalmenetluses tsiviilhagejana nõuda kahjutasu või valuraha.

Millised on minu õigused ja kohustused seoses minu rolliga?

Tunnistajana on teil ülekuulamise ajal järgmised õigused:

- te võite keelduda tunnistamast, kui olete süüdistatava isikuga abielus või kihlatud (see kehtib ka samasooliste partnerluste kohta) või kui olete tema lähisugulane;
- te võite keelduda teatavatele küsimustele vastamast, kui see võib tuua kaasa kriminaalmenetluse teie või teie lähisugulaste vastu;
- küsimused, mis võivad kahjustada teie mainet või käsitlevad teie eraelu, on vastuvõetavad ainult juhul, kui need on olulised;
- teiega võib kaasas olla usaldusisik, välja arvatud juhul, kui tema kohalolu võib ohustada uurimise eesmärki;
- teiega võib olla kaasas advokaat;
- kui te ei suuda oma õigusi ise kasutada, võib teid ülekuulamise ajal abistada riigi kulul tunnistaja nõustajana tegutsev advokaat;
- kui teil ei ole piisavat saksa keele oskust, kaasatakse teie ülekuulamise tõlk;
- teil on õigus kulude hüvitamisele (vt eespool „Kas mul on õigus nõuda kulude hüvitamist?“).

Teie peamised kohustused tunnistajana:

- te peate rääkima tõtt. See tähendab ka seda, et te ei jäta ütlust tehes välja midagi, mis võib olla kohtuasja seisukohast oluline. Sihilikult kohtus valeütluse andmine on õigusrikkumine ning üldiselt määratakse selle eest vabadusekaotuslik karistus. Õigusrikkumisteks loetakse ka valesüüdistuse esitamine või õigusemõistmise takistamine valeütlust andva tunnistaja poolt.

Te peate ilmuma ülekuulamisele, kui olete saanud selleks kutse prokuröriilt, prokuröri nimel tegutsevalt politseilt või kohtult.

Kas ma võin kohtumenetluse ajal teha avalduse või esitada tõendeid? Millistel tingimustel?

Kui teid on kutsutud osalema kohtuistungil tunnistajana, on teil kohustus anda oma tunnistus, välja arvatud juhul, kui tegemist on juhtumiga, mille korral võite sellest keelduda (vt tunnistaja õigused ja kohustused).

Kõrvalsüüdistajana võite teha kohtumenetluse ajal avalduse (vt ka „Kas ma võin osaleda kohtumenetluses?“).

Millist teavet antakse mulle kohtumenetluse ajal?

Kui te osalete kriminaalmenetluses kannatanuna, teavitatakse teid nõudmise korral kohtumenetluse tulemustest.

Kas mul on võimalik tutvuda menetlustoimikuga?

Kui kuriteoga on rikutud teie õigusi, võib advokaat tutvuda teie nimel kohtuasja toimikuga ning uurida teie eest tõendeid, kui ta suudab tõendada õigustatud huvi selle tegemiseks. Sellisel juhul võite saada ka teavet ja

kohtuasja toimiku koopiad, et saada ülevaade menetluse kulgemisest. Kui teil on õigus osaleda menetluses kõrvalsüüdistajana, ei pea teie ega teie advokaat teabega tutvumiseks või selle andmiseks õigustatud huvi tõendama.

Kui teid kui kuriteos kannatanut ei esinda advokaat, on teil endal õigus tutvuda kohtuasja toimikuga ning te võite toimiku järelevalve all läbi vaadata.

Teatavatel tingimustel võib kohtuasja toimiku või sellest saadud teabega tutvumise õigust andmast keelduda, näiteks kui see seab ohtu uurimise eesmärgi. Selle andmisest tuleks keelduda juhul, kui on vaja kaitsta süüdistatava või muu isiku ülekaalukaid kaitstavaid huve. Kuni süüdistuse esitamiseni ja pärast menetluse lõpetamist otsustab kohtuasja toimikuga tutvumise õiguse andmise üle prokurör, või kui see ei ole võimalik, siis kohtuasja menetlenud kohus.

■ Viimati uuendatud: 17/06/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.